

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни

ЕКОЛОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

підготовки бакалавра

спеціальності 053 Психологія

освітньо-професійної програми Психологія.

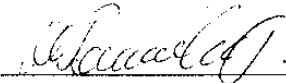
Практична психологія.

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Екологічна психологія» підготовки бакалавра, галузі знань 05 соціальні та поведінкові науки, спеціальності Психологія, за освітньо-професійною програмою Психологія. Практична психологія.

Розробник: Дмитріюк Н.С. кандидат психологічних наук, доцент.

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри:

Гошовський Я. О.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни № 3 за планом 2020 року
Денна форма навчання	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма .Психологія. Практична психологія Освітній ступінь Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів – 210 /7		Рік навчання <u> 3 </u>
		Семестр <u> 5-ий </u>
		Лекції <u> 24 </u> год.
		Практичні (семінарські) <u> 24 </u> год. Лабораторні <u> 24 </u> год. Індивідуальні <u> 0 </u> год.
		Самостійна робота <u> 130 </u> год. Консультації <u> 8 </u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Форма контролю: залік	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма Психологія Освітній ступінь Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів – 210 / 7		Рік навчання <u> 3 </u>
		Семестр <u> 5-ий </u>
		Лекції <u> 14 </u> год.
		Практичні (семінарські) <u> 10 </u> год. Лабораторні <u> 10 </u> год. Індивідуальні <u> 0 </u> год.
		Самостійна робота <u> 158 </u> год. Консультації <u> 18 </u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Форма контролю: залік	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання Пс м/с	Галузь знань 05 соціальні та	Вибіркова
		Рік навчання <u> 2 </u>

Кількість годин/кредитів – 150 / 3	поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма Психологія	Семестр_3-ий __
		Лекції _10__ год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Освітній ступінь Бакалавр	Практичні (семінарські) 6__ год.
		Лабораторні __8__ год.
		Індивідуальні __0__ год.
		Самостійна робота _108__ год.
		Консультації __18__ год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

ППП – Дмитріюк Наталія Степанівна

Науковий ступінь – кандидат психологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент

Контактна інформація – 0956296108; dm.ns@ukr.net

Дні занять

III. Опис дисципліни

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Навчальна дисципліна «Екологічна психологія» належить до прикладних дисциплін і базується на знаннях про механізми формування екологічної свідомості сучасної людини; опануванні у професійній підготовці фахівців цінностей екологоспрямованої комунікації та розвитку здатності мислити екологічно; аналізувати ситуації взаємодії психіки людини з природою за ефектом її впливу на довкілля, розвитку екологічної культури особистості. Зміст дисципліни полягає в ознайомленні бакалаврів із науково-теоретичними основами сучасної екологічної психології, її категоріальним ладом в межах низки сучасних практичних психологічних напрямів, технік, прийомів діагностики екологічної свідомості людини.

2. Пререквізити: психофізіологія, фізіологія ВНД, загальна, соціальна, вікова, медична психологія та прикладними сферами психології, психогігієна, психотерапія та психокорекція.

3. Постреквізити: глибокі знання та розуміння засад науково-теоретичних основ сучасної екологічної психології, категоріальний лад в межах низки сучасних практичних психологічних напрямів, технік, прийомів діагностики екологічної свідомості людини.

4. Метою курсу є формування у студентів теоретичних та практичних знань про основні поняття і базові концепції сучасної екологічної психології.

5. Завдання навчальної дисципліни – формування вмінь планувати та здійснювати екопсихологічні дослідження свідомості і навколишнього середовища у їх взаємовпливах.

4. Результати навчання

Загальнопрофесійні компетентності:

- здатність інтегрувати у практичні завдання психологічні аспекти взаємозв'язку та взаємодії людини з навколишнім середовищем, - природним, штучним, соціальним;
- оволодіння практичними навичками вирішення конкретних соціально - психологічних проблем, що виникають в екологічних надзвичайних ситуаціях;
- знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

Компетентності у сфері корекційно-психологічної діяльності:

- здатність використовувати сучасні інформаційні ресурси в екологічних дослідженнях;
- розуміти основні екологічні закони, правила і принципи охорони довкілля та природокористування;
- розуміти основні концепції, теорії та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень у сфері екології;

- уміння формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду у сфері екології.

Компетентності у сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності:

- розуміти основні екологічні закони, правила і принципи охорони довкілля та природокористування з метою виявлення їхніх особливостей та здійснення консультативних, діагностичних та аналітичних послуг;
- розуміти основні концепції, теорії та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень у сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

Компетентності у сфері організаційно-управлінської діяльності (лідерство, менеджмент та командна робота):

- уміння формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології;
- уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, створювати презентації та повідомлення;
- поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

5. Структура навчальної дисципліни

(денна форма навчання)

Назви змістовних модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні (семінари)	Лабор.	Самост. робота	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи екологічної психології							
Тема 1. Вступ до екологічної психології	16	2	2	2	10		3
Тема 2. Предмет і завдання екологічної психології	16	2	2	2	10		2
Тема 3. Методологічні проблеми екологічної психології	17	2	2	2	10	1	3
Тема 4. Основні поняття	16	2	2	2	10		2

екологічної свідомості							
Тема 5. Методи вивчення екологічної психології	17	2	2	2	10	1	3
Разом за модулем 1	82	10	10	10	50	2	13
Змістовий модуль 2. Психіка людини і навколишнє середовище							
Тема 6. Суб'єктивне сприйняття навколишнього середовища	16	1	2	2	10	1	3
Тема 7. Психологічні аспекти поведінки людини в навколишньому середовищі	26	1	2	2	20	1	2
Тема 8. Фактори навколишнього середовища та їхній вплив на психіку людини	20	1	4	4	10	1	3
Тема 9. Суб'єктивне ставлення до навколишнього середовища	16	2	2	2	10		4
Разом за модулем 2	78	5	10	10	50	3	12
Змістовий модуль 3. Екологічна свідомість як ключове поняття екологічної психології							
Тема 10. Сутність екологічної свідомості. Вікові аспекти формування екологічної свідомості	10	2	1	1	5	1	4
Тема 11. Екопсихологічні підходи в екологічній освіті	15	2	1	1	10	1	4
Тема 12. Екстремальні явища і ситуації в навколишньому середовищі та їх суб'єктивне сприйняття	9	2	1	1	5		4
Тема 13. Психологічні аспекти пост чорнобильської ситуації	16	3	1	1	10	1	3
Разом за модулем 3	50	9	4	4	30	3	15
Модульна контрольна робота №1							30
Модульна контрольна робота №2							30
Всього годин	210	24	24	24	130	8	100

(заочна форма навчання)

Назви змістовних модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні (семінари)	Лабор.	Самост. робота	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи екологічної психології							
Тема 1. Вступ до екологічної психології	13	1	1		10	1	3
Тема 2. Предмет і завдання екологічної психології	13	1		1	10	1	2

Тема 3. Методологічні проблеми екологічної психології	23	1	1		20	1	3
Тема 4. Основні поняття екологічної свідомості	14	1	1	1	10	1	2
Тема 5. Методи вивчення екологічної психології	13	1		1	10	1	3
Разом за модулем 1	76	5	3	3	60	5	13
Змістовий модуль 2. Психіка людини і навколишнє середовище							
Тема 6. Суб'єктивне сприйняття навколишнього середовища	15	1	1	1	10	2	3
Тема 7. Психологічні аспекти поведінки людини в навколишньому середовищі	24	1	1		20	2	2
Тема 8. Фактори навколишнього середовища та їхній вплив на психіку людини	25	1	1	1	20	2	3
Тема 9. Суб'єктивне ставлення до навколишнього середовища	16	2	1	1	10	2	4
Разом за модулем 2	80	5	4	3	60	8	12
Змістовий модуль 3. Екологічна свідомість як ключове поняття екологічної психології							
Тема 10. Сутність екологічної свідомості. Вікові аспекти формування екологічної свідомості	15	1	1	1	10	2	4
Тема 11. Екопсихологічні підходи в екологічній освіті	13	1		1	10	1	4
Тема 12. Екстремальні явища і ситуації в навколишньому середовищі та їх суб'єктивне сприйняття	12	1	1	1	8	1	4
Тема 13. Психологічні аспекти пост чорнобильської ситуації	14	1	1	1	10	1	3
Разом за модулем 3	54	4	3	4	38	5	15
Модульна контрольна робота №1							30
Модульна контрольна робота №2							30
Всього годин	210	14	10	10	158	18	100

(заочна форма навчання – Псм/с)

Назви змістовних модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні (семінари)	Лабор.	Самост. робота	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи екологічної психології							
Тема 1. Вступ до	12	1			10	1	3

екологічної психології							
Тема 2. Предмет і завдання екологічної психології	8	1		1	5	1	2
Тема 3. Методологічні проблеми екологічної психології	7		1		5	1	3
Тема 4. Основні поняття екологічної свідомості	13		1	1	10	1	2
Тема 5. Методи вивчення екологічної психології	13	1		1	10	1	3
Разом за модулем 1	53	3	2	3	40	5	13
Змістовий модуль 2. Психіка людини і навколишнє середовище							
Тема 6. Суб'єктивне сприйняття навколишнього середовища	14	1		1	10	2	3
Тема 7. Психологічні аспекти поведінки людини в навколишньому середовищі	13	1			10	2	2
Тема 8. Фактори навколишнього середовища та їхній вплив на психіку людини	15	1	1	1	10	2	3
Тема 9. Суб'єктивне ставлення до навколишнього середовища	14		1	1	10	2	4
Разом за модулем 2	56	3	2	3	40	8	12
Змістовний модуль 3. Екологічна свідомість як ключове поняття екологічної психології							
Тема 10. Сутність екологічної свідомості. Вікові аспекти формування екологічної свідомості	9	1		1	5	2	4
Тема 11. Екопсихологічні підходи в екологічній освіті	8	1		1	5	1	4
Тема 12. Екстремальні явища і ситуації в навколишньому середовищі та їх суб'єктивне сприйняття	11	1	1		8	1	4
Тема 13. Психологічні аспекти пост чорнобильської ситуації	13	1	1		10	1	3
Разом за модулем 3	41	4	2	2	28	5	15
Модульна контрольна робота №1							30
Модульна контрольна робота №2							30
Всього годин	150	10	6	8	108	18	100

**6. Завдання для самостійного опрацювання
(денна форма навчання)**

№ п/п	Теми	Кількість годин
-------	------	-----------------

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи екологічної психології		
1.	Тема. К.А.Абульханова-Славська про індивідуально-особистісні стратегії адаптованої поведінки в умовах соціальних змін.	10
2.	Тема. Л.С.Виготський про проблему значення і смисла у психології.	10
3.	Тема. С.Д.Дерябо про феномен суб'єктивного сприйняття природних об'єктів.	5
4.	Тема.С.Г.Москвичов Про предмет екологічної психології.	5
5.	Тема. В.А.Моляко про психологічні наслідки Чорнобильської катастрофи.	10
6.	Тема. Проблеми образу світу в концепції А.Н.Леонтьєва, Х.Тома.	10
Разом за модулем 1		50
Змістовий модуль 2. Психіка людини і навколишнє середовище		
7.	Тема. Теорія Дж.Гібсона про екологічний підхід у психології.	10
8.	Тема. Положення О.Ф.Лазурського, В.Н.Мясищева про ставлення особистості до навколишнього світу.	15
9.	Тема. В.А.Ясвин про особливості суб'єктивного ставлення до природи в підлітковому й юнацькому віці.	15
10	Тема Сутність, філогенез та психологічні прояви екологічної свідомості. Емпіричні дослідження екологічної свідомості. Феногенотипії української ментальності у підтримці адаптивних змін екологічної свідомості.	10
Разом за модулем 2		50
Змістовий модуль 3. Екологічна свідомість як ключове поняття екологічної психології		
11	Тема . Феноменологія екологічної свідомості у життєдіяльності українців та підходи до її вивчення.	5
12	Тема .Психологічні механізми та явища дистресової травматизації екологічної свідомості (результати емпіричних досліджень).	10
13	Тема . Екопсихологічні підходи до проблеми екологічної освіти і виховання. Застосування практичних засобів і методів корекції поведінки особистості у змінених умовах життя.	5
14	Тема .Екстремальні явища і ситуації та їх вплив на екологічну свідомість людини	10
Разом за модулем 3		30
Всього		130 год.

(заочна форма навчання)

№ п/п	Теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи екологічної психології		
1.	Тема. К.А.Абульханова-Славська про індивідуально-особистісні стратегії адаптованої поведінки в умовах соціальних змін.	10
2.	Тема. Л.С.Виготський про проблему значення і смисла у психології.	10
3.	Тема. С.Д.Дерябо про феномен суб'єктивного сприйняття природних об'єктів.	10
4.	Тема.С.Г.Москвичов Про предмет екологічної психології.	10
5.	Тема. В.А.Моляко про психологічні наслідки Чорнобильської катастрофи.	10
6.	Тема. Проблеми образу світу в концепції А.Н.Леонтьєва, Х.Тома.	10
Разом за модулем 1		60
Змістовий модуль 2. Психіка людини і навколишнє середовище		
7.	Тема. Теорія Дж.Гібсона про екологічний підхід у психології.	15
8.	Тема. Положення О.Ф.Лазурського, В.Н.Мясищева про ставлення особистості до навколишнього світу.	15
9.	Тема. В.А.Ясвин про особливості суб'єктивного ставлення до природи в підлітковому й юнацькому віці.	15
10	Тема Сутність, філогенез та психологічні прояви екологічної свідомості. Емпіричні дослідження екологічної свідомості. Феногенотипії української ментальності у підтримці адаптивних змін екологічної свідомості.	15
Разом за модулем 2		60
Змістовий модуль 3. Екологічна свідомість як ключове поняття екологічної психології		
11	Тема . Феноменологія екологічної свідомості у життєдіяльності українців та підходи до її вивчення.	10
12	Тема .Психологічні механізми та явища дистресової травматизації екологічної свідомості (результати емпіричних досліджень).	10
13	Тема . Екопсихологічні підходи до проблеми екологічної освіти і виховання. Застосування практичних засобів і методів корекції поведінки особистості у змінених умовах життя.	8
14	Тема .Екстремальні явища і ситуації та їх вплив на екологічну свідомість людини	10
Разом за модулем 3		38

Всього		158 год.
--------	--	----------

(заочна форма навчання на базі м/с)

№ п/п	Теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи екологічної психології		
1.	Тема. К.А.Абульханова-Славська про індивідуально-особистісні стратегії адаптованої поведінки в умовах соціальних змін.	5
2.	Тема. Л.С.Виготський про проблему значення і смисла у психології.	5
3.	Тема. С.Д.Дерябо про феномен суб'єктивного сприйняття природних об'єктів.	5
4.	Тема.С.Г.Москвичов Про предмет екологічної психології.	5
5.	Тема. В.А.Моляко про психологічні наслідки Чорнобильської катастрофи.	10
6.	Тема. Проблеми образу світу в концепції А.Н.Леонтьєва, Х.Тома.	10
Разом за модулем 1		40
Змістовий модуль 2. Психіка людини і навколишнє середовище		
7.	Тема. Теорія Дж.Гібсона про екологічний підхід у психології.	10
8.	Тема. Положення О.Ф.Лазурського, В.Н.Мясищева про ставлення особистості до навколишнього світу.	10
9.	Тема. В.А.Ясвин про особливості суб'єктивного ставлення до природи в підлітковому й юнацькому віці.	10
10	Тема Сутність, філогенез та психологічні прояви екологічної свідомості. Емпіричні дослідження екологічної свідомості. Феногенотипії української ментальності у підтримці адаптивних змін екологічної свідомості.	10
Разом за модулем 2		40
Змістовий модуль 3. Екологічна свідомість як ключове поняття екологічної психології		
11	Тема . Феноменологія екологічної свідомості у життєдіяльності українців та підходи до її вивчення.	5
12	Тема .Психологічні механізми та явища дистресової травматизації екологічної свідомості (результати емпіричних досліджень).	5
13	Тема . Екопсихологічні підходи до проблеми екологічної освіти і виховання. Застосування практичних засобів і методів корекції поведінки особистості у змінених умовах життя.	8
14	Тема .Екстремальні явища і ситуації та їх вплив на екологічну свідомість людини	10

Разом за модулем 3		28
Всього		108 год.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Студент зобов'язаний відвідувати практичні заняття та ретельно до них готуватися. Пропущені практичні роботи (у разі поважних причин) студент зобов'язаний відпрацювати. За відвідування всіх лекцій та практичних занять студент може отримати додаткові бали.

За об'єктивних причин (за умови введення карантину, дозволу на вільне відвідування, хвороби, міжнародного стажування) навчання може відбуватись за погодженням із викладачем дисципліни в таких форматах: он-лайн, самостійне опрацювання, індивідуальні заняття.

Політика щодо академічної доброчесності. Викладач і студент мають дотримуватись ст. 36 Закону України «Про освіту». Дотримання академічної доброчесності науково- педагогічними працівниками передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Усі види навчальної діяльності, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль – залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно. Підсумковий контроль проходить у формі заліку, за складання якого студент може отримати максимум *60 балів*. Загальна сума балів за курс– *100*.

Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає залік. При цьому на залік вноситься 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Залік проводиться згідно розкладу.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
67-74	Задовільно
60-66	Достатньо
1-59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література:

1. Акопян В. Г. Екологічна культура особистості: Підручник. Херсон: Грінь Д.С. 2014. 395 с.

2. Дубовий В. І., Дубовий О. В. Екологічна культура: навч. посібник. Київ; Херсон: Грінь Д. С. 2016. 255 с.

3. Дмитріюк Н.С. Емоційна стійкість як важлива складова особистості у період фахової підготовки / Н. О. Кордунова, Н. С. Дмитріюк // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – Том VI: Психологія обдарованості. – Вип. 17. – Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. – С. 108-117. (Фахове видання)

4. Дмитріюк Н.С. Психологічні особливості становлення професійної компетентності студентів у процесі фахової підготовки / Н. О. Кордунова, Н. С. Дмитріюк // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – К.: ДП “Інформаційно-аналітичне агенство” 2020. – Том X: Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 34. – С. 117 – 128. (Фахове видання)

5. Дмитріюк Н. С. Роль феномену емоційної компетентності студента як майбутнього фахівця / Н. О. Кордунова, Н. С. Дмитріюк // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – Київ, 2019. – Том X: Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 33. – С. 50 – 59. (Фахове видання)

6. Дмитріюк Н.С. Проблеми та перспективи розвитку екологічної психології / Н.С. Дмитріюк // Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей / гол. ред. Я. Гошовський. – Луцьк : Вежа-друк, 2018. С. 82-89.

7. Екологічна психологія: навч. посіб. з екологічної психології для школярів середнього віку. Заг. ред. А. П. Малішевська, С. П. Зубик. К.: «Четверта хвиля». 2010. 91 с.

8. Екологічна психологія [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ. За ред. В. О. Скребець, І. І. Шлімакова. Київ : Слово, 2014. 454 с.

9. Екологічна психологія: Хрестоматія для студентів ВНЗ. За ред. І. І. Шлімакової. Харків: Діса плюс; Чернігів: ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка. 2016. 405 с. 6. Еколого-психологічні чинники якості життя в умовах розвитку сучасного суспільства: Колективна монографія / за наук. ред. Ю. М. Швалба. Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2013. 208 с.

10. Кузьміна В. А. Екологічна безпека: конспект лекцій. Одеса: ТЕС. 2014. 131 с. 8. Скребець В. О. Екологічна психологія: онкопсихологічний практикум [Текст] : навч. посіб. К. : Слово, 2011. 336 с. 179

11. Эколого-психологические факторы современного образа жизни: Монография / Под ред. Ю. М. Швалба. Житомир: Изд-во ЖДУ им. И. Франко, 2009. 458 с. 10. Соціально-психологічні засади становлення екологічно орієнтованого способу життя особистості: монографія. За ред. Ю.М. Швалба. К.: Педагогічна думка 2015. 216 с.

Додаткова література:

1. Белорус О. Г., Гончаренко М. О., Зленко В. А. Глобализация и безопасность развития: Монография. Київ, 2002. 789 с.

2. Білявський Г. О., Фурду Р. С., Костіков І. Ю. Основи екологічних знань: Підручник. Київ: Либідь, 2000. 320 с.

3. Бровдій В. М. Екологія людини. Підручник. Харків: «ОВС», 2004. 254 с.

4. Данилишин Б. М. Природно-техногенні катастрофи: проблеми економічного аналізу та управління: Наукове видання. Київ: ЗАТ «Нічлава». 2001. 260 с.

5. Даценко І. І. Гігієна та екологія людини. Навчальний посібник. Львів: Афіша, 2000. 248 с.

6. Джигирей В. С. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища (Екологія та охорона природи) Підручник. Львів: Афіша, 2001. 272 с.

7. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навчальний посібник. Київ: Знання, 2002. 203 с. 180

8. Гукалова І. В. Якість життя населення України: суспільногеографічна концептуалізація. Монографія. Київ. 2009. 297 с.

9. Каракаша И. И. Экологическое право Украины. Одесса: Латстар, 2001. 478 с. 10. Львовчкіна А. М. Екологічна психологія: Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 120 с.

11. Рудоміно-Дусятська О. В. Екологічна психологія: Навчальний посібник. Київ: Ін-т післядипломної освіти КНУ імені Тараса Шевченка, 2001. 71 с.
12. Окружающая среда и здоровье: учебник. Под ред. Л. Хенса, Л. Мельника, Э. Буна. Київ: Наукова думка; Брюссель: VUB, 1998. 326 с.
13. Пустовіт Г. П. Теоретико-методичні основи екологічної освіти і виховання учнів 1 - 9 класів у позашкільних навчальних закладах : монографія. К. – Луганськ : Альмамагер, 2004. 540 с.
14. Салтовський О. І. Основи соціальної екології : [навч. посібник для студ. Вищих навч. закладів]. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 384 с.
15. Скребець В. О. Екологічна психологія у віддалених наслідках екотехногенної катастрофи. К. : Вид. дім «Слово», 2004. 440 с. 181
16. Скребець В. О. Концептуальні засади побудови регіональної моделі екологічної освіти і виховання учнівської молоді. К.: Ніка-Центр, 2006. 184 с.
17. Стійкий екологічно безпечний розвиток і Україна: Навчальний посібник для ВНЗ. За ред. М. І. Дробнохода. Київ: МАУП, 2002. 104 с.
18. Ткачук Л.Ф. Від екології доквілля – до екології душі [Електронний ресурс] / Л.Ф. Ткачук // Доповідь на Всеукраїнській конференції «Екологічна освіта і виховання: досвід та перспективи» – Режим доступу до ресурсу : <http://www.ecoleague.net/34903999-235.html>.
19. Толстоухов А. В. Екобезпечний розвиток. Київ: Знання України, 2001. 333 с.
20. Філоненко М. М. Екологічна психологія: теорія та практика. Переяслав-Хмельницький: [б.в.], 2005. 114 с.
21. Хрутьба В. О. Екологічні тренінги. Шкільний світ. 2004. № 36. С. 21–24.
22. Ясинська А. Психолого-педагогічні умови організації екологічного виховання старших школярів. Рідна школа. 2003. № 3. С. 13-15. 182

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. Пошукова система Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Архів номерів Збірника наукових праць Актуальні проблеми психології. Екологічна психологія http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Ж71144
3. Архів номерів журналу Екологічна безпека та природокористування http://irbisnbuv.gov.ua/cgiin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21FMT=Jwu_B&S21ALL=%28K%3DEKOLOGICHNA%2AK%3DBE3PEKA%2AK%3DПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ%29&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
4. Архів номерів журналу Екологічна безпека http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21D

BN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb
r&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21
COLORTERMS=0&S21STR=Ж100076

5. Архів номерів журналу Екологічна безпека та збалансоване
ресурсокористування

[http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21D
BN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb
r&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21
COLORTERMS=0&S21STR=Ж100533](http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21D
BN=JRN&P21DBN=JRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb
r&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21
COLORTERMS=0&S21STR=Ж100533)